

Hoc volumen continet

1. de necessitate Physicæ in praxi medicæ.
2. Historia variolarum epidemice grassantium.
3. de Frigiditatis fixæ mutabilitatis efficacia.
4. de causis caloris naturalis et præternaturalis.
5. Natura morborum medicatrix mechanica.
6. Affectus hereditarii, illorumq. origo.
7. Historia febris malignæ epidemice petechizantis.
8. Animus sanitatis & morborum faber.
9. De potentia ventorum in corpore humano.
10. de mentis morbis.
11. de mercurio et Sialitibus selectis.
12. de præcipuo sudiciorum morbo.
13. Theses selectiores ex philosophiis & medicis.
14. De terebinthina.
15. de regimine prægnantium.
16. de pleuritide & peripneumonia.
17. de membris fractis.
18. de pulverum stannatoriorum usu & abusu.
19. de diarrhoea in febribus malignis salutari.
20. de remedijs antidontalgicis.
21. de opiatorum nova & mechanica operandi ratio.
22. de podagra retrocedente in corpus.
23. Motus optima corporis medicina.
24. de morbo nigro Hippocratis.
25. Sacchari historia naturalis & medica.
26. de peregrinationibus sanitatis causa instituendis.
27. observationes prædicæ circa febres tertianas.
28. de prudenti medicamentorum continuatione.

Xc. 32

29. de conuersione morbi benigni in malignum.
30. de caryophyllis aromaticis
31. Aphorismi quidam praedicti.
32. Pulsum theoria & praxis
33. de opii correctione genuina & usu.
34. de morbis foetuum in utero materno.
35. de generatione tum morbosorum in corpore
36. de morbis incongruis
37. Pullus gallinaceus in femina cachectica formatur
38. de atrophis.
39. de salubritate febrium.

I

Vilectissimo Filio,
Friderico Ernesto Hoffmanno
magne Spei iuveni, Medicinæ
cultori industrio.
in incrementum Auditorum Suerii
commendat et offert hunc librum
Auctor
Anno mdcclxxiii.
M. Mijc.

19
33
32
IMISSISSIMI ET POTENTISSIMI
DISSERTATIONE SOLENNI,
OPII CORRECTIONEM
GENUINAM ET USUM,

A. D. T. O. M.

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
FRIDERICO WILHELMO,
SERENISSIMO REGNI BORUSSICI HÆREDE

PRÆSIDE

FRIDERICO HOFFMANNO,
MED. PROFESSORE ET MEDICO REGIO

PRO DOCTORIS GRADU

publica ventilationi proponit

D. IV. Februarii MDCCII.

FRIDERICUS CHRISTIANUS MULLER
dictus WOHLHEIMER, Manheimio-Palatinus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,

Litteris Christiani Henckelii, Acad. Typogr.

SERENISSIMI ET POTENTISSIMI
PRINCIPIS AC DOMINI
**DN. JOHANNIS WIL-
HELMI,**
ELECTORIS PALATINI
&c. &c. &c.
DOMINI MEI CLEMENTISSIMI,

Confiliario & Archiatro meritissimo,
VIRO AMPLISSIMO, EXCELLENTISSIMO
ET EXPERIENTISSIMO,
**DN. JOH. CONRADO
BRUNNERO,**

Med. Doct. ejusdemque in Academia Pa-
tria, Heidelbergensi, Professori longè Celeberrimo,

MÆCENATI atque PATRONO
omni venerationis cultu mihi suspiciendo,

Specimen hoc Academicum in debitæ observantiæ signum
& studiorum meorum commendationem, eâ, quâ decet, reverentiâ,
offero, dico, conficero

EXCELLENTISSIMI EJUS NOMINIS

devotissimus cultor

FRID. CHR. MULLER, dictus WOHLHEIMER,
Manheimio-Palatinus.

an Ua 1659

PROOEMIUM.

Peculiaria fata non modo habere Medicorum opiniones, sed & ipsa Medicamina, res est extra omne posita dubium. Ita deprehendimus, certis temporibus certas esse familiares sententias, imo aestimari & magno ubivis recipi cum applausu. Alio autem tempore eadem rursus deferuntur, damnantur, & novæ exurgunt, mox tamen etiam, prioribus repetitis, obsolescunt. Simili ratione procedit cum medicamentis, & cum ipsa, medendi nonnullis morbis, methodo; mox enim hæc vel illa magnificæ sunt famæ remedia, quæ Divinam, hoc vel illo morbo laborantibus, præstent opem, sive certissima morborum sint præsidia. Pari ratione hæc vel illa methodus, sanandi v. gr. febrem, pro certa infallibilique traditur ac venditur; paucis sapientius tempore interjecto alii accedunt, qui hæc spernunt, & meliora substituire ac in scenam producere conantur, sique speciem quandam autoritatis & existimationis habent,

A 2

&

& speciosum accedit verborum artificium atque ex novitate rerum (quibus natura humana est appetentissima) ebuccinatio, priora rejiciuntur, & hæc acceptantur. Hoc per aliquot annos continuato, ubi sibi tributam famam ac laudes non sustinent, in alia mox animus convertitur. Merito autem ille deplorandus mos est, quod certi Medici quandoque plane in contrarium currant, dum scilicet unus hoc remedii genus ad cælum usque extollit, inque omnibus morbis ceu panacæam commendat; alter ex converso pro noxiosissimo illud declarat. Luculentum hujus rei exemplum habemus in opio; quot enim diversæ penes Practicos existant & existierunt circa ejus usum opiniones? Quidam familiarissime ipso utentes, legitima dosi exhibitum, in omnibus ferme morbis ceu Divinum extollunt præsidium. Alii idem instar veneni timent, & fere nunquam svadere ejus usum volunt, &, quod maximum est, quævis pars suam allegat experientiam, suas item quævis rationes. Et hoc in aliis quoque contingit. Certe qui talem Medicinæ faciem speculatur, is, ut plane ab ea addiscenda abhorreat, non mirum est. Quod si autem rem penitus, uti meretur, æstimemus & pensitemus, culpa profecto non est rejicienda in artem, non est rejicienda in remedia, neque etiam in experientiam: sed in ipsas personas, quæ vel ex magna credulitate, vel ex affectu, aut intempestivâ sui æstimatione, dum se corrigere postea nolunt, citra præcedentem accuratiorem pensitationem, examen, & effectuum, secundum solida & vera, corporeis rebus competentia, principia, ponderationem, & ex falsa quadam hypothefi, rationum deductione, in hujus vel illius remedii nimiam commendationem

nem vel contemptum incidunt. Existimavi semper, ficuti in compluribus rebus, multisque actionibus, ita quoque in Medicina, tritum illud commendatissimum esse debere:

- - - *Medio tutissimus ibis,*

& extrema omnia evitanda. Hoc autem medium ut inveniamus, & solido iudicio, ab affectibus vacuo, & solidis principiis in Medicina, & attenta effectuum observatione, sive experientia, opus est. Et viderur jam, DEO sit laus, meliori facie nostris temporibus Medicina splendere, ubi non tam facile auctoribus, etiam cum maxima asseveratione dicentibus, fidem habemus, & nihil approbamus, nisi accuratum prius sustinuerit examen per experientiam & rationes, qua non amplius, ut olim, ex cerebro petuntur, sed ex principiis & legibus motus demonstrativis solis atque unicis. Placuit autem nobis, cum specimen inaugurale edere fuerit mandatum, praeter aliis, in exemplum sumere *opium* ceu vetatissimam hodiernis moribus medicinam, breviter ostendendo, an, & qualem habeat usum? & maxime omnium, qua ratione praeparari ad usum medicum opportunissime, & tutissime componi ac misceri possit. DEUS T. O. M. sicuti aliis nostris laboribus huc usque clementissime benedixit, ita & hic gratiam suam non denegabit, cujus benignissimam operam humillimis imploramus precibus.

§. I.

Primarius equidem nobis est scopus, demonstrare, quanam melior sit correctionis opiatorum modus, quam praeparatio ac compositio: nihilominus, antequam nos ad hoc accingamus negotium, operae erit pretium, de-

cernere prius ac definire, an nempe opium in praxin medicam tuto recipi, & quendam medentibus usum foenerari queat, nec ne? nisi enim hæc res prius fuerit expedita, reliquis omnis labor irritus erit atque frustraneus. Placet itaq; breviter strictimque argumenta, quæ proferri possunt & solent ab iis, qui opiatorum usum pessundare student, perspicere atque evolvere. Primo autem dicunt opium crudum esse venenum, sive animantium naturæ & vitæ admodum infensum, quoniam nonnullas bestias in paucis granis necat, quales sunt feles, qui, deglutita pauca opii quantitate, mox convulsionibus, & miris membrorum agitationibus torquentur, & brevi animam efflant, cum tamen aliàs, si ulla animantia, certe iidem vita stabili, nec facile à quadam injuria destructibili fruuntur. Talismodi exempla, pulchrè annotata legere licet in *Borrichii commendatissimo tractatu de somno ac somniferis*. Deinceps assertum suum comprobant variis observationibus & lethalibus exemplis, ubi opium non tantum pejorem reddidit morbum, recidivas produxit lethales, verum etiam multos è vita exemit, & æternum iis somnum conciliavit. Tertio loco hanc afferunt rationem, quod opiata motus naturæ sistant, cum tamen vita & corporis nostri conservatio unice dependeat à motu sanguinis, cui deinde subordinati sint debita spirituum secretio, nutritio, & pernecessaria excrementorum separatio: quæ cuncta, non sine dispendio sanitatis, ab opiatorum exhibitione labefactantur vel destruuntur. Quarto loco, urut negari non possit, in doloribus, spasmis, convulsionibus, febrili humorum commotione, motus esse excessivos, exorbitantes; nihilominus eosdem à prudentissima natura bonum in finem excitari afferunt, ut nempe expellatur, quod infensum est & hostile naturæ microcosmicæ: ideo sinendos illos motus, minime autem sistendos esse arbitrantur. Verum enim vero, quamvis non exigui momenti hæc sint rationes, placet tamen de his omnibus nostram sententiam, cum pace vero omnium, (animus enim non est

quen-

quenquam in tota vita, multo minus quando placide & modeste opinioniones examinamus, vel tantillum lædendi) brevis exponere.

§. II.

Ad primum itaque reponimus, opium neutiquam in venenorum classẽ esse referendum. Tota enim Turcarum & Indorum natio contrarium per tot secula confirmat, dum eo partim ad delectationem, partim ad animositatem, Venerem & majorem mentis aciem utuntur. Prostant etiam passim memorabilia exempla & observationes, ubi in nostris regionibus opium in magna quantitate, citra ullam noxam vel sanitatis detrimentum, fuit assumtum. Legi hac de re possunt *Miscellanea Nat. Curios. Dec. I. A. II. p. 127. 395. Dec. I. A. VII. p. 104. Dec. I. A. IV. & V. p. 290. Dec. II. A. V. p. 364. Dec. II. A. X. p. 77. 152. & 154. &c.* Notum mihi inter alia est exemplum Amplissimi cujusdam Viri Berolini degentis, perpetuo valetudinarii, hypochondriaci & podagrici, qui ad minimum bis in septimana pilulas Wildegansii assumere cogitur, à quarum usu insignem actionum alacritatem, robur, placidumque somnum experitur. Lubenter autem fatemur & admittimus, si in administrando ullo remedio opus sit prudentia quoad dosin, temperamenta, morbos & morborum tempora, certè in opiatũ esse, maximè vero omnium, si sint malè preparata. Si enim eadem tunc propinare velimus, quando motus & vires deficiunt, uti non raro ab imprudentibus Medicis fieri solet, utique de sanitate, imo de vita, in morbis præsertim acutis & malignis actum fore quis dubitabit? Omnibus porro generosis, etiam analepticis & volatilibus remediis hoc solenne est, ut, si intempestive vel præpostere usurpentur, perniciosam, instar veneni, vim exerant, imo in venenum materiam peccantem non adedè mali moris quandoque transmutent. Deinceps certum quidem est, feles à minima opii quantitate protinus necari: ex eo tamen minime inferre licet absolutam venenosam ejus qualitatem: notum enim est, ab unico

nico cochleari spiritus vini identidem mox concidere mor-
tuos, quod etiam curiosi observarunt de amygdalis amaris, quæ
homini egregia sunt medicina, felibus autem venenum *vid.*
Beati Wepfferi elegantissimus, de Cicuta Aquatica, tractatus Cap.
XIX. hist. IV. p. 241.

§. III.

Præterea certum ac verissimum est, corporis nostri du-
rationem sive vitam sine perenni ac jugi sanguinis & humo-
rum motu ac circulo durare non posse, utpote hoc eodem,
non modo particulæ impuræ, heterogenæ separantur, par-
tesque nutriuntur, & spiritus sive tenuissimum cerebri ac
nervorum fluidum generatur, sed & omnis putredo atq; cor-
ruptio, tam per impurarum istarum sordium secretionem,
quam quod potentiæ externi fluidi intestinus ac progressi-
vus sanguinis motus resistat, & sic putredinosam mixti
dissolutionem impediatur, à corpore avertitur. Certissimum
porro est, & à sapienti antiquitate dudum notatum, at-
que à *Sydenhamio* feliciter & sobrie repetitum, naturam, si-
ve totum illud corporis humani artificium, motibus, quos
tam res naturales, quam morbificæ causæ subinde excitant,
non modo se ipsum conservare, sed & morborum fomitem
temperando, sive coquendo, & exterminando tam quanti-
tate, quam qualitate insensam materiam, certis temporibus
per congrua evacuatoria eliminare, quam sententiam jam ante
hos octo annos tractavit & illustravit *Excellentissimus Dn.*
Præses, cui pro summis in me collatis beneficiis æterno me nexu de-
vinculum pia mente agnosco, in dissertatione de prudenti medica-
mentorum applicatione in tempore, & postea in illa de natura
morborum medicatrice mechanica. Nullum hic est dubium,
quod motus hi, antequam sublata fuerit causa morbifica,
sive ab ipsa natura sola, sive arte adjuncta, sibi ineu-
tquam debeant, quod & nullus unquam, ut ego quidem
memini, ex recentioribus, qui ex physicis principiis Medi-
cine

cinæ præcepta tractant, afferavit; & utique tunc omnia, motus sistentia, adstringentia, pessimè cedunt. Aliter autem comparatum est, si motus isti, qui in corpore per & ob causam morbificam activam excitari solent, quales sunt febriles, spasmodici, convulsivi nimii sunt, & excessivi, ubi non amplius materiæ peccantis, sed motuum læsio corpori minatur periculum, sunt temperandi, moderandi, & an non id commodè præstari possit anodynis decenter adhibitis, ubi utique tuemur hic affirmativam sententiam, utpote sæpius accidit, ut ex nulla materiæ præsentia, solo animi motu, vel per consensum, vel etiam à causa quadam externa lædente, sicuti fit, quando tendo vel nervus punctura fauciatur, & normes motus absq; ulla necessitate, absq; ullo scopo concitentur plane aberrantes, tales motus utique maturè sistere oportet, unde etiam non absque ratione Theriaca, quamvis sola non sufficiat, venenorum antidotus certissima habita, fuit a veteribus, utpotè venenatæ particulæ non tanta facultate pollent corpori nocendi, quam intensissimi isti motus, qui a veneno producuntur. Accedit & illud, quod secretio & expulsio cujuslibet peccantis materiæ in corpore non commodè sub violento sanguinis & spirituum motu expediri possit, sed potius requirat pacatum quodammodo statum, ac motum non adeo fortem, maxime, cum sub tali concitatissimo sanguinis intestino motu materia peregrina plus intime cum sanguinis particulis jungatur ac uniat, quam ut ab illis secessionem faciat. Sedativis itaque & opus esse in foro medico, ex eo firmiter existimo concludi posse. An autem præsentius detur opiorite preparato & correcto, præsertim ubi graviores motus sedandi sunt, meritò dubitandum est. Et quando vetustissima Medicinæ respicimus tempora, nulla remedium genera per tot seriem seculorum in usu, ac æstimatione magis constanter permanserunt, quam quæ opium habent probasi, ex quorum censu emi-

nent *Tberiacæ, Mitbridatium, aliæque*. Confirmat & hoc nostrum assertum autoritas gravissimorum & solidissimorū Practicorū recentiorum, inter quos merito reponimus, viros omni laude majores, *Platerum, Sylvium, Ettmullerum, Craanium, Dan. Ludovici, Michaëlis, Waldschmidium, Wedelium, Albinum, Sydenhamium &c.* ex quibus, si quid solidi in praxi addisci potest, certe ex iis haurietur, aliis tamen minime neglectis: hi autem omnes in frequentissimo opium habuerunt usu: Equidem fateor lubenter, si ullum medicamentum circumspersionem & prudentiam postulat Medici, & si ullo quoque, vulgo graviter peccetur, certe id fieri per opiata & narcotica, experientia optima veritatis parens, confirmat; abusus tamen nunquam tollit & tollet usum. Placuit mihi in eo valde Ludovici sententia, qui scribit, ob meticulosam opiatorum intermissionem æque multos, dirissimis confectos symptomatibus, vel vigiliis continuatis exhaustos, occidisse, atque per empiricorum pericitationes.

§. IV.

Clarissimus Helmontius in Tr. Duumv. p. m. 64. scitè scribit: Felix æger, cujus auxiliator Medicus novit lethalia è papavere separare, alioquin sane nocuum cum proficuo simul assumunt, unumque impedit alterius profectum. Equidem crudum opium non est venenum, sed sæpius hoc præferendum duco opiî tostî, seu exusti, aut inconcinnorum, ex eo præparatorum extractorum nimis dosibus: nihilominus tamen firmiter censeo, præparatione indigere, ut utile ab inutîli separetur, & nova etiam cum aliis unione seu compositione, ut ejus vis vel corrigatur, vel emendetur. Primo omnium autem spectanda est opiî origo. Est nempe, illud succus inspissatus, qui ad nos ex distitis locis venit. Duplex autem secundum accuratiores historię naturalis scriptores datur, nempe purum, quod nihil aliud est, quam liquor

quor albus instar lactis, qui emanat ex capitibus papaveris nigri, mediante incisione apertis, qui successive in sole coagulatur, & mutat colorem suum album in brunum, quod verum est opium, quo Turcæ utuntur, tam ad famem sustinendam, quam ad alacritatem in præliis & conflictibus sibi comparandam: tale autem ad nos propter raritatem non amplius adportatur, sed hoc quo nos utimur est succus, per expressionem capitum & foliorum papaveris factus, deinde in consistentiam extracti, mediante igne, redactus. Veteres vocarunt meconium.

§. V.

Res jam postulat, ut paulo sollicitius inquiramus in elementa sive principia, opium constituenta: animadvertimus autem in eo diversas & distinctas inter se substantias: quod si enim calidâ opio affundimus aquam & solutionem leni coctione decenter facimus, binæ ferme opii partes in ipsam transeunt; inspissata hæc solutio extractum constituit, quod rursus in omni liquore aqueo est solubile, neutiquam autem in spirituoso & oleoso; unde patet, ex gummeis mucilaginosi, viscido-terreis hanc partem esse compositam magis, quam ex resinosis & pure sulphureis oleosis, utut hæ ipsæ non penitus à gummosâ opii parte possint excludi, utpote & hoc igni admotum, ardet: indicio, sulphur inesse, sed immersum lentis, gummeis partibus, non secus ac sanguis exsiccatus ardet, nec tamen solvitur in spiritu vini reëssificato. Substantia autem quæ remanet ab extractione gummosa, magma est terreum viscosum, quod tamen particulas quasdam pure resinosas adhuc fovet sub sinu suo: etenim si ipsi affundimus spiritum vini reëssificatissimum, sub debita digestionem imbibit ipse insignem adhuc portionem ex opio; & tingitur colore ex bruno rubicundo: Essentia hæc si instillatur aquæ, lactescit, manifesto documento, resinosam & oleosam

leofam substantiam fuisse resolutam: Quando inspissatur, largitur extractum resiniforme, quod promptissime suscipit flammam, & totum consumitur, id quod de gummea parte non æque facile accidit. Curiosum est, quod in inspilatione spiritus vini sal quoddam tenuissimum, spiculatum, albicans, instar florum benzoës, quod & Excellentissimus Wedelius annotavit in opiologia p. 70. jucundo spectaculo sese simul præsentet. Tertia substantia quæ remanet à gummosa & resinosa extractione, terra est inutilis & effœta. Insuper memorandum etiam quid est de peculiari, opium constituyente, principio, quod nempe exiguum quidem, sed magnæ soporiferæ virtutis est; & deprehenditur illud in superficie solutionis opii factæ cum aqua, nihilque aliud est, quam pinguedinosa quædam, spumans, viscida materia, quæ supernat, odoris valde graveolentis, foetidi.

§. VI.

Examinitis sic opii diversis partibus, necessarium jam est, ut inquiramus, quænam maxime utiles, & desideratam sedativam vim custodiant, quæque inutiles, imo magis damnosæ existant. Paucis autem, & sine ambage, nostram hac de re sententiam declarare hoc loco allubescit. Statuimus nempe, elementum illud, quo opium agit, anodynum & soporiferum, esse nihil aliud, quam sulphur ejus tenuissimum, evaporabile, sive, quod in copiosissimos vapores dispergitur, & in auras avolat: hoc vel immediate ipsos nervos & membranas nerveas sua replens vaporositate, spirituum distributionem atque influxum impedit, vel adhuc magis in sanguinem delatum, mirifice sese expandit, & hac facta expansione rarefactiva, arteriolarum minima in cerebri corticali substantia distendit, sanguinisque liberio rem circulum impedit, sicque spirituum genese in imminuit, & ita motus omnes in toto corpore seigniores efficit, uti fusius ab

Ex-

Excellentissimo Dn. Præside *notatum in diss. de mechanica operandi ratione opiatorum.* Quod autem in tenuitate partium sulphurearum, earumque blanda *Avadoviciæ* consistat opii vis, vel ex eo liquido apparet, quod etiam forinsecus tantum admotum, nempe temporibus, in emplastro, linimento, vel clystere effectum suum exferat. Clarius autem illud apparet, si destilletur cum aqua simplici, vel spiritus vini super id abstrahatur, inde enim producta aqua nobilissima vi pollet anodyna, tutissima, contra vulgarem opinionem: Spiritus autem vini opiatus, & externo, & interno usu identidem probatissimus ad eosdem reperitur effectus. Simile quoque deprehendimus in floribus papaveris rhaedos, ubi aqua ex ipsis parata, longe tutior ac melior est omnibus aliis ex eis paratis; unde jam perspicua fit ratio, quare, si, in præparatione ejus extracti, opium diu in aqua coquatur, & ingens aquæ copia affundatur, ac vehemens calor subministratur, extractum anodyna sua virtute privetur, adeo, ut talis modi extracti, fortiter sic excocti, grana decem non tantum efficiant, quam duo grana lenissimo calore preparati extracti. In universum enim hoc tenendum est, volatile esse soporiferum principium, unde aqua, calore & aëre transmittitur in auras. Manifesto id quoque apparet in absinthio, quod est herba sulphurea, caput sua replens vaporositate, si autem in aqua coquitur, virtute hac penitus defraudatur, in auras nempe avolante tenui, quo constat, sulphure.

§. VII.

Quod si jam secundum hæc principia, ipsamque experientiam examinemus quatuor distinctas ex opio preparatas substantias, quænam ex iis præcipua splendat sistente tumultuantes humores virtute, per se jam liquet, eam esse, quæ maxime est volatilis: & contra, fixiorem inertem, segnem & penitus orbam hac virtute. Asserimus itaque, eandem quæ supernatat, exiguam quidem, sed omnium esse efficacissimam.

Unde est, quod canes, qui ab integra opii drachma non per-
eunt, aliquot hujus substantiæ granis interficiantur. *Willisus*
Pharm. Rat. part. I. Sect. VII. cap. 3. hoc fecit experimentum,
gregario nempe cani exhibitæ duæ opii drachmæ ipsum non
interficiebant, sed stupidus inde factus difficulter respirabat,
& intra semihorulam alvum cum foetore teterrimo copiose
dejecerat, & vegetus evasit. Ita nuper quoque ipsemet, bi-
nis successive vicibus XV. grana opii devoranda cani dome-
stico porrexi, à quibus plane non alterabatur, Postea illud idem institui experimentum cum substan-
tia illa pinguedinosa spumante, quæ ordinario su-
pernatat solutioni opii cum aqua factæ XII. gran-
nis: scilicet objeci ea cani in pane butyraceo recondita de-
voranda: intra quatuor autem horarum spatium è vivis ex-
cessit. In hujus rei confirmationem allegare hoc loco pos-
sum simile experimentum in nuperis, Hanovia ad me datis li-
teris, mecum communicatum à *Clarissimo Domino Doct.*
Van den Velde, Fautore nostro integerrimo. Hic cani domesti-
co mediocri magnitudinis, vigili de cætero & satis pernici,
haud ita pridem humoris illius pinguis, ex opii coctione collecti,
grana X. masticatæ panis medullæ subacta, ingessit: quibus
devoratis, elapso horæ unius quadrante, oculis nivere, capite
nutare, & ad somnum se componere cœpit, sed frustra. Mox
enim quasi expavescens surgit pedibus, tremat, ejulat, crebro
& concitato respirat, linguamque æstu squalidam, tanquam
cursu defatigatus, exserit, & hinc illinc incerto & titubante,
fertur gressu, donec labantibus pedibus succubuerit, & in ter-
ram prostratus, alto quasi sopore oppressus fuerit: sonoros
hinc & crebros edidit ronchos, quos inter frequentes, in-
gentes primò tendinum subsultus, mox convulsiones atrocis-
simæ sequebantur, quibus per bitorium variè jactatus, tandem
intercepto spiritu, vivere desit, adeò ut pateat, longe majo-
rem efficaciam subtilissimam hanc opii partem præ cæteris ha-

habere. Jure elicere quis poterit ex his allatis experimentis, virulentam hanc esse opii partem, quoniam animalia interficit. At vero, potius statuimus, non ratione venenositatis cujusdam occultæ mortem sequi, sed propter nimiam hujus substantiæ activitatem: probe enim custodiendum est, ex libra una opii vix duas vel tres drachmas separari posse ab hac materia, quæ quasi illud principium vaporosum, quo operatur opium, concentratum, sibi que relictum est: Unde concludimus, unum ejusgranum plus præstare, quam X. extracti. Uti que igitur cautissime est procedendum cum subtiliori hac parte, quæ non, nisi in minutissima quantitate, est propinanda.

§. VIII.

Quod attinet ad resinofam substantiam, quæ ex magmate terreo, mediante spiritu vini extrahitur, hanc, uti dictum, virtute anodyna cassam deprehendimus, & cum grana hujus quindecim canis devoraverit, nil inde sensit incommodi, nec levem quidem somnolentiam induxit, adeo, ut errare mihi illi videantur, qui opii virulentiam in resina collocarunt, quasi ventriculi & intestinorum membranæ nimis adhærescens, nauseam, anxietates & cardialgiam efficeret. Id quidem verissimum deprehenditur, quod, uti jam dudum Celeberrimus Wedelius annotavit, opium cum spiritu vini solutum, & in essentiæ vel extracti forma propinatum, symptomatibus variis magis sit infensum, vomitusque excitet, quam si cum phlegmate aceti extractum præparetur, ubi nunquam vomitum, vel saltem nauseam contigisse observavit. Hujus autem effectus atque Phænomeni rationem, mox suggeremus. Omnium autem solertissimorum consensione gummea pars, quæ cum aqua extrahitur, celebratur pro optima & tutissima: quæ nec vomitibus, nec diarrhœis, nec anxietatibus facile infensa est, & tamen activitatem in sedativo effectu satis luculenter præstat. Hæc quoque in-

in signi quantitate à cane devorata, truculenta nulla sympto-
mata excitavit, ut potius post lenem somnum, vigor & ala-
critas major fuerit notata. Merito autem hic quæstio oritur,
in quonam principio lateat pernicialis & noxia opii vis, cum
experientia confirmet, non tam à crudo opio, quam essentia
ejus cum spiritu vini parata, item extractis ejus, magnas anxie-
tates, cardialgias, nauseas, subsequi, & mori animalia? Vide-
tur itaque nobis verosimile, in sulphure opii sibi relicto,
& à mucilagine sua separato, & acriori facto, conquiescere
soporiferam & nervis etiam molestam virtutem, quæ sæpius
diarrhæas, vomitus & anxietates causetur non modo acri sa-
le stimulante, sed & dum in instanti nimia sua activitate san-
guinis motum circa primas vias sistit: unde natura quasi hac ra-
tione irritata violentas istas motiones efficit: ut a resinoso prin-
cipio hæc pathemata minus congrue deducantur. His positis
non amplius ignota erit ratio, qua de causa opium,
solutum in spiritu vini plus damni inficiat, quam si
in aqua solvatur; quod non, uti diximus, fit ob re-
sinam, quæ expers omnis activæ noxiæ virtutis est: sed
quoniam spiritus vini, particulas oleosas, pure sulphureas,
cui tenuissimum sal implicitum est, extrahat & liberet ab invo-
lucris ac compedibus mucosis, viscidis, quæ nimiam ejus acti-
vitatē ac volatilitatē temperare ac refrænare aptæ erant. Quod
autem hæc sententia fundamento nõ destituta sit, considerare
placet oleum ex tabaco extractum, quod pariter sale acri sti-
mulante turgidum est, & verum venenum, si vulnere immir-
tatur in animantibus, vel nervus sauciatus ipso tangatur, ubi
probe annotavit *Borellus*, mox fuisse convulsiones, & lethalia,
insecuta symptomata. Consensum enim ferme inter omnes
aruditos reperimus, oleum in opio quod continetur, esse ma-
tricem atmosphææ copiosissimæ, anodynæ & soporiferæ,
quæ per sanguinem in corticem cerebri recepta, & sanguinis
ibi motum, & spirituum genesin pacatiorem efficit: In senten-
tiam autem adducamus *Petrum Severinum*, qui in *idea Philosophiæ*
cap. 7.

cap. 7. refert, se in opio, facta substantiarum separatione deprehendisse sulphur, seu oleum plane narcoticum: *Helmontius, in Tract. Anumvir.* invenit salem acrem sudorificum, & oleum amarum soporiferum. *Quercetanus Lib. I. defensionum, cap. 20.* reperit in eo oleum narcoticum flammam concipiens. *Excellentissimus Wedelius in Opiol. lib. I. Sect. I. cap. 9.* oleum nigricans copiosum per destillationem extorsit, probe autem hic tenendum est, oleum quo opium agit non esse crassius, sed valde tenue & volatile: crassum enim sulphur, quoniam difficulter explicatur, tales effectus, opio proprios, minime prestare poterit, conspicimus id clare in semine papaveris, ex quo *Celeberrimus Borrichius* magnam olei per destillationem elicit quantitatem: quod tamen in fomno provocando longissime cedit opio.

§. IX.

Judicamus utique, desideratissimam anodynā vim in temperata opii parte esse quærendam, quæ est ipsa gummosa: hæc alit sulphur in magna quantitate, nam accenditur: interim tamen innexum, implicitum & intricatum illud est variis particulis viscidis, mucilaginosi, & tenerioribus terreis, quæ ejus nimiam activitatem & celerrimam operationem moderantur, refranant atque dispensant: omnia enim temperata & moderata quæ successive & sine impetu agunt, naturæ magis grata & amica sunt, quam quæ summa agendi activitate sunt instructa, simul & semel, uno impetu ac celerrime corpus alterant. Quæ propter optima ratione *Celeberrimi Viri, Ludovici, Wedelius, Febure, Lemmeri, Glaserus & alii* extractum opii cum aqua simplici vel phlegmate aceti præparatum omnibus aliis præparationibus & correctionibus præferunt. *In Act. Erud. Lips. Mens. Octobr. An. 1701. p. 441.* recensetur mysterium opii revelatum *Dn. D. Jones*: Recipit nempe opii octo uncias, aquæ pluv. de-

C

de-

destillatæ uncias XXIV. In loco temperato & vase probe obturato reponit, quotidie ter quaterve agitando; post sex dies per chartam bibulam solutionem filtrat & oleo dulci affuso sub titulo panacæ liquidæ asservat: qua obtenta, mox ad omnem gummosam opii portionem aqua pluvia destillata tamdiu affunditur, quousque rubicunda elicita tinctura fuerit omnis, pariter filtranda, simulque in balneo ad extracti, solidam opii panaceam constituentis, inspissanda consistentiam. Notandum hic merito est, etiam differentiam quandam dari in parte gummosa quæ aqua extrahitur, dum nempe illæ partes, quæ leni calore vel infusione calida in aquam cedunt ex opio, longe teneriores & subtiliores, adeoque ad anodyniam & somniferam vim aptiores sunt, quam illæ, quæ coctione demum cum aqua solvuntur, ceu crassioris texturæ, & paulo fixioris indolis: unde non inconsulto, sed optimo ac felicissimo successu, præclarus ille Auctor infusionem tantum cum aqua, calido in loco, vase probe obturato, celebrat, ne volatilis portio desideratissima, secedat in auras, sed potius ipso in menstruo conservetur: hinc priorem infusionem tanquam laudanum liquidum in usum servat; reliquam autem crassiorem portionem solutam in extractum coagulat. Ex eodem fundamento procedit quoque laudatissimi Sydenhamii liquidum laudanum quî vinum Hispanicum opio in frustula conciso infundit una cum croco, caryophyllis, nucista & cinnamomo, & sic citra coctionem adeoque deperditionem substantiæ tenuis sulphuræ, vel immutationem texturæ opii præstantissimi usus remedium parat.

§. X.

Ex his jam dictis & adductis, nemo non facile perspiciet, subtiliorem & solubiliorem in aqua opii partem esse selectissimam, ad usum maxime internum accommodatam neque eam, ullo

ullo modo in crasi & textura sua immutari ac destrui debere: nam innumeris experimentis, mechanico-chemicis, compertum est, in textura, crasi ac nexu partium energiam, atque virtutem potissimum conquiescere, qua sublata & immutata mox evanescit cum ea pristina efficacia, adeo, ut sepius quod antea erat medicina, jam veneni indolen redoleat. Ex hoc jam principio & fundamento in proclivi erit dijudicare de variis & diversissimis institutis veterum & recentiorum preparationibus & compositionibus ipsius opii. Et primum patet, effumationes, tostiones quas veteres habebant in usu, nullius esse momenti vel pretii, cum hac ratione penitus nobilissimum hoc simplex privatur activo suo elemento. Et, rursus non amplius ignotum erit, quare correctiones istae cum acidis vehementioribus spiritibus nullum invenire possunt locum, quoniam hoc pacto volatile illud tenue sulphur figitur, coagulatur & obtunditur, omnia enim acida concentrata, quae cum oleis destillatis mixta sunt, eorum penetrantiam & agilitatem non modo retundunt, sed & firmum stabile corpus fixioris naturae, mutuo connubio factio, inde formant: quapropter non immerito improbamus omnes extractions opii factas cum spiritu vitrioli, Spiritu Salis; item cum languidioribus, cum succo citri, aceto destillato &c. Quod attinet ad spirituosa menstrua, in superioribus jam deductum est, iisdem magis efferari opiatorum vires; haec enim, cum nexum mixti disjurgant atque immutent, oleosas, salinas, volatiles à mucidis terreis separando, non possunt non & vires quoque simul immutare: utut enim oleoso principio opii narcotica vis maximam partem sit adscribenda, nihilominus sibi relictum & parum plus nocet nervis, & texture spirituum infensum est, nisi sub involuero & contextu particularum temperatarum, mucilaginosarum terrestrium, involutum custodiat: hanc ob causam jure meritoque repudiamus omnes illas essentias, omniaque extracta cum spiritu

ritu vini facta. Si enim quippiam deleteriam vim huic simplici affricat, certe est menstruum spirituosum. Et tamen olea tam destillata, quam expressa nullum jus vel potentiam in dissolvendo opio exserere valeant, menstrua autem spirituosas oleis istis ætheris essentialicatas & imbutas, extractionem quandam moliantur, nihilominus & talem correctionis rationem privamus atque excludimus à legitimo & convenienti usu. Restat jam, ut etiam circumspiciamus quid alcalina, menstrua, tam fixa, quam volatilia, præsentent in emendatione & exaltatione opiatorum virtutis. Solenne pluribus fuit, cum tinctura salis tartari, cum tinctura antimonii acris vel tartarifata, debita digestionem facta, elegantem tincturam, summa rubedine infectam extrahere, cujus generis laudana, *Willisso, Ettmullero, Tackenio & Dn. Prasidi* olim etiam perquam familiaria fuerunt. Jam autem compertum est, quod alcalia salia texturam sulphurei principii maxime recludant, unde etiam spiritus, qui præparantur ex mastiche, benzoë, succino, myrrha, balsamo Peruviano, si prius hæc resinosa corpora oleo tartari p. d. probe fuerint macerata, longe fortiores, penetrantiores sunt, & oleo tenui balsamico imbuti, quam si destillationem tantum cum solo spiritu vini rectificato celebretur. Curiosum hoc est quod, si opio soluto in aqua affundatur oleum tartari p. d. ebullitio quædam observetur, & odoris immutatio, dum maleolentes vapores assurgunt. Statuimus itaque, alcalia sulphureas quidem tenues oleosas opii partes à suis separare compedibus & vinculis, sed simul etiam texturam oleosi opii principii quodammodo immutare, quod patet ex ebullitione & odoris immutatione, unde fit, quod essentialis cum alcalinis & spirituosis mensuris parata, longe meliores sint ac tutiores, quam si cum solo spiritu vini fuerint adornata. Et ut ut per hanc rationem non penitus repudianda sint, nihilominus, cum crasin mixti aggrediantur, abstinere consultius duco ab iis dum selectiora nobis cognita sunt. Tandem etiam aliquid

quid monendum ducimus circa fermentationem opii, quae cum variis vegetabilium succis, praesertim succo cydoniorum institui solet: sua non sunt laude defraudandæ, & usu hætenus egregio se approbarunt, dum nempe cydoniorum succo gummea opii pars solvitur, & facta deinde cum sale tartari fermentatione, sulphurea opii pars subtilifatur & exaltatur. Possfet quidem hic quispiam interponere, mixturam ac crasin opii hoc pacto etiam destruatam iri, & secessionem principii oleosi à mucido terrestri fieri: at vero, ut talis mixti alteratio utique quodammodo hic concurrat, nihilominus mucilaginosum illud & blandum terrestre acidum, quod in cydoniis est, separatim & exaltatum illud sulphur denuo in se recipit, & cum ipso sese connectit, ut noxa ac damnum inde expectari non debeat. Si tamen fateri licet quod res est, & hanc corrigendi methodum longe postponimus simplici solutioni opii cum aqua pluviali factæ sub lenissimo calore in vase clauso, uti optime Jones hoc ipsum jam monuit; hæc via valde est compendiosa, facilis & tuta, cæteris omnibus magis operosis, quibusdam plus damni quam emolumenti adducentibus.

§. XI.

Hiscæ discussis, ordo jam postulat, ut varia ex opio composita paulo accuratius consideremus, & selectiores mixtiones tradamus: antequam autem hoc demus effectui, paucis tantum inquirere placet, in quam formam opiata commodissime possint propinari. Habemus maxime formam solidam & fluidam seu liquidam, ubi non possumus disimulare, convenientissimum nobis videri usum opii liquidi, paucis tantum casibus exceptis: utpote non modo celerioris operationis perpetuo fere medicamenta liquida sunt, dum citius dispensantur per totum corpus; verum etiam facilius rursus effectui præstito transeunt & exhalant. Illud autem habent incommodi in solida vel pilulari forma exhibita opiata, quod vel dif-

facilius solvantur, membranis & valvulis intestinalibus firmiter adhæreant, & eas partes ubi jacent maximis incommodis, præsertim stupore, vellicatione, afficiant. Unde non sine ratione conquestum est sæpius inter Medicos, opium ventriculo esse hostile: meretur adduci in hanc rem egregius locus ex *Etm. dissert. de opii virtute diaph. qui cap. ut. §. 3. scribit: sane non leviter hostile videtur ventriculo opium, cujus ut digestionem ordinari oportet turbare observatur, ita etiam gravaminis & pressiois circa ventriculi regionem sensum, & vix explicabilem ab agris mol. stiam circa præcordia opiata inducere solent, idque præsertim sicca in forma, omnium maxime pilulari si propinentur.* Unde etiam conqueritur *Wedelius in Opiol. p. 32. & 33.* ab opio pilulari in forma exhibitio, vomitum in primis oriri. Ulterius, liquidum laudanum solido eam ob rationem videtur præferendum, quod in Evaporatione, dum solutio redigitur in extractum, multum perire solet de substantia subtiliore desideratissima anodyna. At tamen existimamus, ubi opium in primis viis sedativum & sistentem quandam usum præstare debet, uti in diarrhœis & dysenteriis, plus efficaciam tunc à solidis quam liquidis expectari debere.

§. XII.

Nunc è re quoque fore existimo, ut varias opiatorum compositiones correctionis causa potissimum institutas perlustremus. Veteres probe perspectum, & experientia sensu cognitum habebant, opium pacativam & somniferam quidem custodire facultatem: at sæpius magna simul creare symptomata, imò vitæ esse inferum; unde omne studium ac operam collocarunt in eo, ut eam, quæ noxia esset, virtutem corrigerent ac emendarent. Constans autem tunc fuit sententia, opium in extremo gradu frigidum esse, five corpus frige facere, cum tamen in humido & calido vita radiceatur. Ipse *Hippocrates Lib. de flat. sect. I. p. m. 411. ait. hypnoticis frige faciendi vis inest, à qua sanguis frige fit: & eapropter cum calidis illud esse miscen-*

scendum judicarunt. Unde si evolvimus vetustissimas quas opium ingreditur, compositiones, complura calida ibi mixta videbis, nempe aromata, imo ipsum piper, Zingiber, euphorbium, pyrethrum, semen erucæ & sic sicuti id apparet in diascordio Fracastorii, philonio Persico, Mesue, philonio majore Nicolai, ipsaque Theriaca. Deinceps, quoniam observabant ab opiatīs præcordiorum anxietates, animi deliquia, vertiginem, capitis torporem ac stuporem, hinc cordiali, confortante ac cephalica virtute præstantia miscebant, & hac ratione succurrere istis noxis studebant: unde videmus hinc inde electuariis, laudanis, extractis, confectiōibꝫ admixtū cinnamomū, essentiam citri, oleum cinnamomi, lignum aloës, semē citri, ambram, moschum, terrā Lemniam, bolum Armeniæ, magisterium perlarum, matris perlarum, coralliorum, crocum: item ex cephalicis nardū Indicum, schænanthum, stæchadem Arabicam, stiracem calamitam, nardum Celticam, cardamomum, cubebas, castoreum, opobalsamum, flores lavendulæ, salviæ, rosmarini. Præterea, si quis evolvere & paulo accuratius examinare quævis hinc inde præstantia ex opio composita velit, utique deprehendet complures ineptas mixturas, sine ulla ratione factas, dum ex farragine multorum inertium & inter se repugnantium, & ubi unum alterum destruit, invicem confarcinata sunt ut inepta hac medicamentorum compositione veterum, in vera theoria, & principiis genuinis physicis, quæ vera medica sunt, ignoracionem abunde demonstrant. In alexipharmacum scopum plura videbis adornata ex opio & variis ereditis bezoardicis, cephalicis, alexipharmacis, viperinis, scordio &c. Non negare in totum volumus, Theriacam, aliæque alexipharmaca opiata in certis malignis & venenatis morbis quandoque locum invenire posse: nam temerarium esset experientiam per tot secula penitus velle pernegare atque rejicere; illud tamen non possumus non monere, compositiones has longe concinniori, meliori ac tutiori potuisse viâ, scopo, hoc

hoc, institui. Equidem contraſtorem Theriacam ante aliquot luſtra, non ſine laudabili more, nonnulli præſtantes Chymiatri efficere ſunt conati: verum ſi fateri rem licet, & nimis diſfuſa mixtura eſt, copiâque ingredientium, etiam incongruorum, laborat. Non de nihilo eſt, Theriacam hanc, quæ nomine venit cœleſtis, commode & compendioſè, imo ſecurè in quibusvis morbis per ſe vel cum aliis medicamentis poſſe miſceri & propinari; maximè ubi fluxiones nimie ſunt ſiſtendæ, & impetus motuum refrænandus. At meliori adhuc virtute gaudebit, ſi ſelectioribus ac paucioribus tantum ingredientibus præparetur. Non poſſum quin hic compendioſam talem Theriacam *nulla mihi unquam inter moritura pietate colendi Excellent. Domini Preſidis* commendem, quam ipſe jam olim Mindæ Weſtphalorum, & Halberſtadii introduxit in pharmacopœas, & per multos annos ibi praxin exercens probatiſſimam invenit: Compoſitio ejus videre eſt in notis ad *Poter. p. 669.*

§. XIII.

Tandem, ſi verum fateri licet, ex omnibus compoſitionibus veterum, laudanis, præparatis, extractis, & correctionibus vix unica mihi placet, maxime propter diſfuſam & inertium quoque ingredientium farraginem & copiam. Et, utit Theriaca & Diſcordium Fracaſt: non ignobili virtute ſefe, ſi recte adhibeantur, commendent, meliori tamen, tutiori & concinniori hæc omnia poſſe perſici nullus dubitabit, qui experientiam & rationem pro fundamento habet. Quod ſi autem rem paulo conſideremus attentius, non ex alio fundamento correctionis, cujus in finem compoſitio inſtituitur, ratio peti ac duci debet, quam ex eo unico, quod eſt hoc: Opium potenti pollet motus machinæ noſtræ ſiſtendi facultate: Ne itaq; vis, noceat corpori ſiſtens quodammodo re-

tun-

tundatur, sive ad æquilibrium & temperamentum redigatur, eum in finem cum iis quæ motus faciunt & promovent in corpore, misceatur; ut ex duobus hisce, nempe motum, sistente & promovente remedio, quasi neutrum desideratissimæ virtutis producat. In sulsum quidem primo intuitu videtur, talia, quæ è diametro sibi opposita sunt, invicem miscere, cum unum alterum sua privet activitate: attamen experientia in plurimis remediis contrarium docet, exurgere nempe hac ratione sæpius præstantissima ac Divinæ virtutis remedia: sic v. gr. videmus sal succini acidum cum sale Cornu Cervi urinoso mixtum duo esse contraria, nihilominus constituere expertissimæ virtutis remedium: in mixtura simpl. tincturis bezoardicis, acida mixta sunt cum alexipharmacis calidis, sale volatili acri subtili turgidis, & hac ratione exoptatissima hinc resultant medicina; Mercurius, summe penetrans. & volatile corpus, cum auro fixioris indolis decenter mixtus, incomparabilem, in chronicis morbis, constituit medicinam: Tacemus salia neutra egregiæ efficaciam, quæ tamen ex acido & alcali composita sunt. Proinde non inconsultum esse arbitror, cum sudoriferis, iisque alexipharmacis, item cum purgantibus miscere opium. Olim in hoc districtu Practicus Celeberrimi nominis vixit, *Keulingius*, qui instar panaceæ usurpavit in ess. chronicis & acutis morbis, ut *Manuscripta* docent *Beati Frider. Hoffmanni*, constantem ex spiritu C. C. volatili probe rectificato, & essentia opiitincturam. Ita etiam Lipsiæ Vir Practicus famigeratissimus in frequentissimo usu spiritum C. C. cum esse anodyna etiam in acutis morbis habere, certè scio. Bezoardica tinctura Michaelis, Magnifici nominis Viri, recipit quoque opium: Omittimus Theriacalia & notissima alexipharmaca Diascordii, Fracast. Sylvii, Theriacam cœlestem, Andromachi, Theriacam de citro, suscipere omnes in se opium, variæque alexipharmaca & diaphoretica. Quod autem tam ver-

D

teres,

teres, quam hodierni Medici opium alexipharmacis permiscuerit, hæc mihi causa videtur, ut nempe eo feliciter in Peste, febrium acutissima, imo in haustis venenis maximum impetum sanguinis & spirituum, quem tenuissima hæc corpora machinæ inferunt sollicitando naturam, sive principium movens musculos, paululum moderarentur. Nam extra dubiū est, effrenem & nimium motum secretionem & excretionē, quæ tamen intenditur, plane pervertere, & officium quoque glanduloso- rum emunctoriorum perturbare: ideo, sunt verba *solidissimi Olai Borrichii de somno & somniferis p. 31. nihil mihi securius observatum in peste, quæ urbi nostræ A. M DC. LIV. ferocissime incubuit, solâ theriacâ, sed liberalius, non improvide tamen, propinata. Plures enecli, qui drackmam hauserant, etiam subinde drackmæ geminæ nihil afferant opis, eoque in adultis nonnunquam ad tres ascendendum fuit, non sine periculo quidem, minus tamen, quam malum ipsum, periculoso. Urit apud nos hodieque celebris Muscus, Job. Ericius, quem tum lue illa sæviter correptum hoc modo, proptio Numine, restitui. Præterea, eandem Theriacam in vomitu, alvi fluxu, diarrhæa, symptomatice, nec non dyfenteria, tam externe quam interne desideratissimam opem ferre, & vulgo notum est. In revmatismis, capitis erysipelate, odontalgia, otalgia, nil præsentius invenit, Dn. Præses quam essentias alexipharmacas cum laudani liquidi aliquot guttulis roboratas debita & repetita dosi porrectas, quod etiam in catarrhalibus febribus, arthriticis affectibus, interpositis etiam aliis non est de nihilo: Ex compositis Diacordium F. licet inepta appareat ejus compositio, egregii usûs est, quod cum lap. prunellæ & diaphoreticis mixtum frequentissimo in usû olim habuit Exc. Dn. Præses, etiam in ipsis lenioribus pleuriticis febribus, in ætate maxime juvenili. Approbamus itaque, & unam ex optimis commendamus mixtionis methodum opii, nempe cum alexipharmacis & sudoriferis.*

§. XIV.

§. XIV.

Provolvitur jam ad alterum mixtionis modum, qui est cum purgantibus: videtur & hic modus plane absonus, & à ratione alienus, cum opium purgantium listat effectum, sed fuit vetustissimus mos hæc invicem combinare. *Ipsè Galenus Lib. VIII. de comp. med.* laudat pharmacum quoddam Asclepiadis stomachi vitii opponendum, quod inter cætera recipit, nardum, costum, psyllium, rosam, aloën, asarum. Postea frequenti in usu habuerunt purgantium cum opio miscelam optimi Medici, præf. in compescendis doloribus, qua de re legi potest *Rondeletius Lib. XI. cap. XXVI. Deodatus in Valetudinario, p. 191.* Ipse *Porcius* in dolore oculorum inveterato nihil præfentius invenit, quam pilulas suas catholicas cum aliquot granis opii correcti mixtas, optatissimo insecuto successu. *Riverius* passim in *praxi & observationibus*, in funestissimo dolore colico, purgantes pilulas cum laudani opiatu uno vel altero grano miscet *idem facti at Thomer. lib. 3. obs. 5.* id quod etiam sæpius in praxi præstitit *Exc. Dn. Prasfer*, & observavit primo ex usu harum pilularum dolorum mitigationem, post XII. horas alvum deinde fuit soluta & sudor subsequutus. *Horslius* in febrim intermittentium, præcipue quartanæ paroxysmis, præparato prius corpore, mixturam præmittit ex helleb. nigri extracto, laudanoque opiato, addito tartari vitriolati & antimonii diaph. momento. Imo in colica *Tilemannus* laudat opiata solutivis lenientibus mista, & *Rudius* addito diagrydio; ut & *Capivaccius* aliis purgantibus in eodem affectu. De conubio opiatorum cum purgantibus hæc habet *Ingeniosus Peccblinus obs. 62. p. 363.* *Insulsissima, fateor, videtur purgantium cum opiatu mixtura, & tamen sunt, qui in doloribus colicis hystericiisq. feliciter se illâ usos jactant, imo novi olim empiricum, qui aloës, hellebori opiiq. conjugio magna cum nominis celebritate medicinam faceret. Cognatæ illi sunt Rhumelii pilulæ antipodagricæ, nunc quoq. famosæ, nec destitute fortuna. Vocatæ fuerunt dictæ hæc pilulæ, Veni*

Amice, Surge & Ambula: & sic fiunt: R. M. P. Aloëphang. drach. ii. Laud. opiat. drach. semis. has pilulas compertas prædicat Ertmull. in Comment. ad Schræd. in paroxyfmo colico, in quo sedando vim eis magnam tribuit Stockerus. Dn. Præses aliquot experimentis in doloribus dentium mirabiles eas deprehendit, talem autē correctionem earum fecit R. Extr. M. P. Aloëph. scr. i. extr. opii, camphor. ana gr. j. M. pro j. dofi. Famosæ pilulæ Wildegansii recenfendæ quoque sunt & sic se habent: R. opii dupurati unc ij. corall. r. ppt. croci, troch. de viper. myrrh. el. aloës socotr ana. drach. ij. auri fulm. drach. j. olei caryoph. gutt. XX. f. l. a. pi. l. ex drachma j. 90. obduc. auro. Notabile hoc loco est, has pilulas præter virtutem anodynam simul etiã diaphoreticam possidere: observatio-
ne enim compertum habemus, opium cum purgantibus mixtum non modo sedare tumultuarios motus, sed & alvum, sudorem, imo urinam, pro ratione circumstantiarum, ducere. Monenda etiã adhuc quædam restant circa pilulas *Matthiasii Starckii*, de quibus extat peculiaris liber Belgico idiomate confcriptus: Conficiuntur autem seq. modo: R. Extr. opii unc. semis, spir. terebinth. cum sale tart. ari diligenti tritura in saponiformem substantiam mutati drach. j. extr. belleb. nigri drach. ij. extr. glyzyrrh. drach. iij. Novissima compositio recipit etiã pulveris bellebori albi drach. j. & ultra, hæc invicem accurate primo tritu, postea in digestionem leniori ac diuturniori conjunguntur ac miscentur: ita evadit massa quæ provide ad certa grana exhibita, morborum, præ chronicorum, indicationibus exacte satisfacit, crebrioribus vicibus eam adhibuit sæpius laudatus Excellentissimus Dn. Præses & expertus inde est, quod non modo alvum apertam simul servaverint, sed & torpor capitis, vertigo, somnolentia, quæ alias opiatorum usum subsequi solent, plane non fuerint animadversa. Celeberrimus Ertmull. in diss. de virt. opii diaph. scr. de iis, ipsas, crebriori experientia confirmatas, plus in recessu habere, quam ut obiter à Willifio, in pharm. rat. P. I. Sect. VII. cap. 3. ad empiricorum remedia sint referendæ.

§. XV.

§. XV.

Præterea, opiata medicamenta, tam liquida, quam solida, pro variis indicationibus, varioque scopo, & morborum circumstantiis, cum aliis quoque remediis percommode possunt remiseri. Ita in affectibus hysterico - spasmodicis laudanum liquidum opportunissime cum ess. castor. croci succin. & spiritu salis ammoniaci propinatum optatissimam fert opem, una cum linimentis anodynis atq; carminativis, in epilepticis & convulsivis pathematibus, cum ess. moschi, ambrae, castorei, succini, spiritu salis ammoniaci summo cum fructu & effectu administratur: in doloribus atrocissimis calculi non semel, sed pluribus vicibus anodyna expertus est probatissima *Excell. Dn. Praeses*. Matrona hujus loci honesta quæ 56. annum jam superavit, tribus vicibus, singulis ferme annis infestata fuit gravissimis doloribus ex calculo renum, quibus urinæ suppressio, convulsiones, visus & sensuum imminutio accesserunt, unicum & certissimum solamen experta est à clysteribus oleosis, & à medicamento quod constabat ex tinctura tartari, laudano liquido, ess. castorei & ess. croci ana mixtis: post aliquot hujus remedii successive administratas doses mitigata fuerunt symptomata & calculos successive excrevit. Cæterum ad somnum placidum conciliandum in iis qui vigiliis & laboribus debilitati fuerunt, laudanum liquidum seu *Sydenhamii* seu *Jones* cum elæosacharo cinnamomi, cort. citri ambrae, moscho mixtum, quod etiam ad effectum aphrodisiacum simile vix perierit, erit effectus præsentissimi.

§. XVI.

Ultimo loco per necessarium erit quasdam, circa opiatorum usum, subnectere cautelas. Non negari potest, in foro medico graviore & frequentiores non committi errores, quam cum dictis his remediis: hinc si in ullo administrando remediorum genere cautione opus est, profecto valet in opiat.

tis. Primo enim deprehendimus, nonnulla individua plane contrariari & adversari medicamentis ex opio, ita ut tam in statu sano vel aegroto, etiam in minima doli ipsa ferre nequeant, sed mox gravativi ventriculi dolores, diaphragmatis compressiones, animi defectiones, debilitates, torpor, extremorum perfrigerationes inde sequantur. Etenim in eo peculiare quid habent ipse non modo nationes, sed & temperamenta & ætates, ut non quodvis medicamentum neque alimentum æque bene ferre possint. Probe scribit *Boricus l.c.* *Nostratum corporibus que pituitosi frequentius sunt habitus, statim insidiatur, nisi agas circumspeltissimè. Populi ad Orientem, item Afri ferent longe facilius; imo Germanos videas non raro minus inde periclitari, quam nostros.* Quam ob causam verissime ait *Hippocrates*: natura à natura differt, corpus a corpore: unde prudentiæ Medici est, singulares individuorum habitudines probè scrutari. *Secundo*, ad hanc sedantium & sistentium usum non facile deveniendum est, nisi necessitas postulat, & enormes, & excessivæ commotiones spirituum, periculum virium & vitæ minitentur. *Tertio*, perpetua hæc esse debet regula: si compescere nimios motus lenioribus, v. g. nitrosis, acidulis, emulsionibus feminis papaveris & aliis ex papavere paratis possumus, neutiquam ad opiata, multo minus ad narcotica esse confugiendum: Adeoq; valet ibi vetustissimus & verissimus canon *C. Celsi*, non deveniendum ad validiora remedia, si imbecilliora sufficiunt. *Quarto*, in motibus criticis, quales sunt omnis generis febres, in quibus natura, secundum veteres, sive sapientissimum structuræ humanæ artificium, motu intensiori secludere vel corrigere nititur peccantem materiam, cautissime cum opiatis mercandum est: & rarius, nisi in principio, nunquam autem circa statum & tempus crises exhibenda sunt. Sæpius accidit, ut variolarum, morbillorum, purpuræ, erysipelatis materia maximos tumultus efficiat, nec egredi velit, ubi experientia id confirmante, non tantum

tum acidulæ & nitrosæ, sed & papaveracea & leniora opiata efficacissimam produnt virtutem. *Quinto* in omnibus malignis morbis, ubi malignitas intra sanguinem ex pravo sanguinis & humorum, vitio, nascitur atque concipitur, nunquam hæc ipsa felicem fuisse finem consequuta, à Practicis notatum fuit. *Sexto* in gravioribus inflammationibus, præsertim Peripneumonia, gangræna partium, inflammatione hepatis securissimè abstinemus ab opiatis, nec non in omnibus subiectis ubi status sanguinis & humorum plethoricus & cacochymicus adest. *Septimo*, in affectibus quoque cerebri & nervorum frigidis, affectibus chronicis, hydrope, asthmate eorum usus plane fit interdictus.

§. XVII.

Usus autem egregius invenit, ipsa experientia, ad quam confugimus, teste, in nimis doloribus, & gravissimis inde nascentibus symptomatibus, quæ ex læsionibus, nervorum distorsionibus, tendinosarum partium fauciationibus, vulnerationibus, ambustionibus, exulcerationibus, adeoque à causa externa proveniunt. *Secundo* in excessivis colicæ & calculi doloribus, dentium dolore, dentitione difficili, otalgia, gravibus rheumatismis, prudenter associata sudoriferis vel purgantibus, egregium usum habent. *Tertio*, in ferina & sicca tussi, falsis defluxionibus, hæmoptysi, vomitu enormi, diarrhæa, dysenteria, dolore hæmorrhoidum, doloribus iliæ promittit insignem efficaciam, aliis tamen non neglectis. Sed quoniam egregiè hac re defunctus est, *Laudatissimus Olaus Borrichius in Tr. de somno & somnif.* ubi solide & præctice genuinum opiatorum usum & abusum tradit, hinc Lectorem Benevolum eo remittimus, cum nullum sciamus, qui cum meliori iudicio & experientia hac de re scripserit.

TANTUM.

Clarissimo
DN. CANDIDATO,

S. P. D.

PRÆSES.

Quemadmodum animi humani pretiosissimus thesaurus est Veritatis inquisitio: ita non minori æstimatione penes eruditos digna est libertas sentiendi ac dubitandi, utpote sine hac ceu genuino medio nunquam commode veritas poterit obtineri. Quapropter qui alterius turbat vel impedit libertatē sentiendi innocentē, moderationis legibus circumscriptam, aut nocendi affectu aut alia ratione, is ipsi veritatis cursui obicem ponit. Præcipuum & quasi tacitum socialitatis inter eruditos vinculum esse debet mutuam modesta libertas, vacua omnibus asperis & gravibus dictionibus neque in rem, multo minus in personas speciales & honestas directis. Horum enim ea est conditio ut non possint non certo ex eo nasci diffidia, quæ ut plurimum in privatas similtates, vel quod pejus levi irritamento, in odia publica, sicque in mutuam malevolentiam & communem perniciem exardescunt. Sæpe numero enim accidit, ut hoc ipsum quod graviter tacite
tamen

tamen in alium ex occulto forsan adfectu dictum fuit,
postea in innocentes etiam ab ipsis pro talibus habitos
aliæ ignotæ personæ non levi illorum famæ detrimen-
to torqueant. Talis scribendi ratio merito abest
ab ingenuis & recti animi viris qui pacem & amo-
rem colere student. In tota mea vita nihil mihi ma-
gis cordi fuit, quam veri inquisitio, & nulla re impen-
sus gavifus sum, quam si ego vel alter viam recti in-
venisse visus est, unde aliorum etiam merita prædicavi
in hac re, imo ipse deserta mea sententia cui nunquam
obstinate nhærere animus fuit, alterius quandoq; ample-
xatus sum, non tamen sine ejus præconio. Quemad-
modum autem inventionis utilis cujusdam rei laus &
honor merito suis autoribus debet constare, ita nemo
sibi, nisi temere & inique, hanc laudem aliis competen-
tem arrogare debet. Sæpius vero accidit, ut eruditi cir-
ca eandem rem quam tractant, subsimiles & incidentes,
foveant conceptus, qui tamen postea in explicatione
applicatione & illustratione longe diversa incedunt
facie. Hanc methodum & viam sentiendi, dicendi ac
scribendi bona fide ac conscientia hactenus tenui & tu-
eri etiam erga quemlibet existimo, nihil magis optans
quam ut quis libertatem eam mihi relinquat quam
aliis tribuo. Simili libertate, Clarissime CANDIDA-
TE! usus es in præsentis vexatissima circa opiatorum
usum & abusum materia, quam jam ante dimidium
anni

E

anni

anni elaborandam suscepisti, libere & placide ac sine ullo affectu vel aspero verbo examinas sententias plures, præparationes ac correctiones opiatorum, & media tutissima via in usu & abusu eorum enodando incedis. Tuæ laudes quas ingenuus candor, mens grata, modestia, insignis ad studia ardor & assiduitas merentur, non in hac Academia obscura sunt, neque testimonio egent, quando in omnibus, quæ ad solidam ingenii culturam & reales scientias, intelligo physicam, quæ Mechanicas artes & chymiam complectitur, & Medicinam, quæ sine hisce doceri nequit, tam strenuè versatus es, ut moribus atque egregia doctrina ex pluribus possis distingvi. Unde non possumus non & dulcissimæ Patriæ & Publico spondere Virum doctrina ac vitâ egregium, qui multos uberrimos fructus referre possit, & constituta animi sententia velit. DEUS Te seruet diutissime! Vale.

Mein Freund / der Lorbeer: Kranz wird jetzt
Ihm dargereicht;
Den Ihm Minerva schon vorlängst gewunden hat:
Weil der gelahrte Geist biß zu den Sternen
steiget;
Und die geschickte Faust verordnet klugen Rath.
Er

Er trägt nun davon die längst verdienten Früchte; ^{b in R}
Die Marpurge seinem Fleiß schon längst gewidmet
hielt: ^{missed hielt: ist rorsl ririgt die}

Der Bau dran Nebel dort den Grundstein zugerichtet;
Hat seinen Gipfel hier in Halle nun erzieht.

Was Unser Hoffmann hat nebst Unserm Stahl gelehret;
War stets die süße Kost so seinen Sinn ernährt;

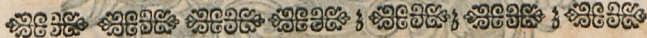
Und weil Er jederzeit die Weisesten verehret;
So bleibt Ihm jezo auch der Weisheit Lohn gewährt.

Er fahre weiter fort dem Ziele nachzujagen;
So Ihm Hygea nun zu Ehren auffgesetzt:

Gott selber wolle Ja zu seinem Rathschlag sagen!
Das wünschet seinen Freund; Sein Freund zu guter
leht.

Hiermit solte und wolte gegen den Herrn Docto-
randum als seinen jederzeit werthgeschätzten
Freund seine gebührende Pflicht
gratulirend ablegen!

Georg. Daniel Coschwitz, M.D.
apud Colon. Palat. Halens. Medicus.

Hic Status, hæc rerum nunc est fortuna Tuarum;
Ornavit fertis tempora Apollo Tibi.
Tu quavis violas, flores, ætate legebras,
Ex his brumali tempore ferta capis.
O quater & quoties non est numerare beatum
Munere Divino cui licet hocce frui.

Cui

Cui datur optatos operum discerpere fructus,
Cui datur in studiis molliter esse bonis.
Sic igitur lætor tali Te sorte beatum,
Dudum donari quem rude tempus erat.
Adjiciat Numen manifesti signa favoris,
Pectore quæ teneas non abitura Tuo.
Et cum pubescent variorum flore colorum
Prata, Tibi sertum nectat Apollo novum.

Hæc in sinu Amoris, Amicitiaque tesseram
ponere voluit, debuit

Z. C. Uffenbach

Moeno-Francofurtanus.

Ua 1657

ULB Halle 3
004 187 067

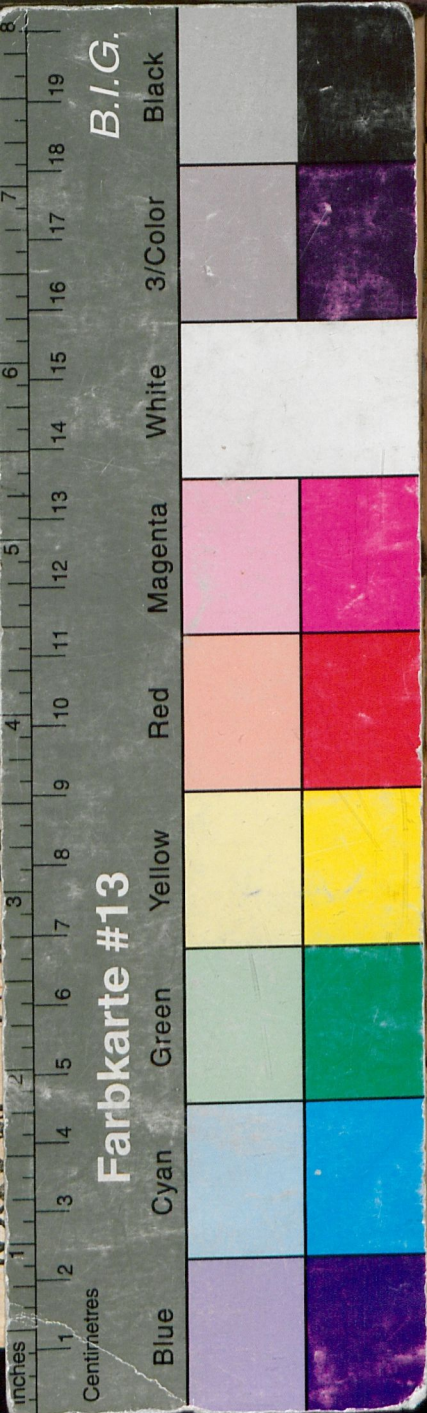

Handwritten: Sb.
Stamp: Nur für den Lesesaal

Handwritten: Petro V

33.
37

IMISSIMI ET POTENTISSIMI
DISSERTATIONE SOLENNI,
OPII CORRECTIONEM
GENUINAM ET USUM,

A. D. T. O. M.

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
FRIDERICO WILHELMO,
SERENISSIMO REGNI BORUSSICI HÆREDE

PRÆSIDE
FRIDERICO HOFFMANNO,
MED. PROFESSORE ET MEDICO REGIO
PRO DOCTORIS GRADU

publicæ ventilationi proponit

D. IV. Februarii M DCCII.

FRIDERICUS CHRISTIANUS MULLER
dictus WOHLHEIMER, Manheimio-Palatinus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Litteris Christiani Henckelii, Acad. Typogr.